

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 261/08-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti R. I., B., zastúpeného advokátom Mgr. V. Š., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky oznámeniami Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV/3 GPt 114/08-4 zo 6. júna 2008 a č. k. IV/3 GPt 114/08-7 zo 7. júla 2008 v súvislosti s vybavovaním jeho podnetu z 25. marca 2008 a opakovaného podnetu z 30. júna 2008, za účasti Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti R. I. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2008 doručená sťažnosť R. I., B. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. V. Š., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) oznámeniami Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV/3 GPt 114/08-4 zo 6. júna 2008 a č. k. IV/3 GPt 114/08-7 zo 7. júla 2008 v súvislosti s vybavovaním jeho podnetu z 25. marca 2008 a opakovaného podnetu z 30. júna 2008.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nitra (ďalej len „vyšetrovateľ“) predvolaný ako svedok na konfrontáciu s poškodenou. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza, že *„Z kriminalistického hľadiska (nie trestnoprocésneho) bol sťažovateľ v pozícii podozrivého, čo sa následne potvrdilo aj tým, že mu dňa 31. 05. 2007 bolo vznesené obvinenie“*.

Sťažovateľ sa na konfrontáciu konanú 14. mája 2007 dostavil so svojím advokátom a žiadal, aby sa úkon vykonal v jeho prítomnosti. Po začatí konfrontácie *«... vyšetrovateľ proti advokátovi sťažovateľa bezdôvodne negatívne vystúpil a vytkol mu, že ruší priebeh úkonu. Podnetom pre takéto správanie vyšetrovateľa bola nekonfliktná námietka advokáta voči presnosti nadiktovania slov poškodenej do zápisnice vyšetrovateľom. Vyšetrovateľ pritom diktoval slová poškodenej tak, že pozmenil ich význam.*

Ďalšia kontroverzia nastala v momente, keď obvinený na položenú otázku „Je to pravda, čo uviedla svedkyňa - poškodená?“ reagoval slovami, že tvrdenie poškodenej sa nezakladá na pravde. Vzhľadom na závažnosť skutočností, ktorých sa týkala otázka, sťažovateľovi jeho advokát povedal „popíšte ako to bolo“. Vyšetrovateľ však do zápisnice uviedol, že advokát „napovedal svojmu klientovi na položenú otázku“. Tu vyšetrovateľ opäť pozmenil zápis oproti skutočnosti, keďže nabádanie klienta, aby vypovedal obširnejšie, v žiadnom prípade nie je „napovedaním na položenú otázku“.

Následne vyšetrovateľ zareagoval opäť agresívnym výstupom, keď advokátovi sťažovateľa oznámil, že má opustiť miestnosť, nakoľko nepredložil žiadne splnomocnenie. Takýto príkaz advokát odmietol splniť ako nezákonný. Následne sa vyšetrovateľ rozhodol konfrontáciu ukončiť pod zámienkou nepredloženia plnomocnenstva, ktoré dovedy ani len

nespomenul a začalo mu chýbať až vtedy, keď chcel advokáta vylúčiť z úkonu. Advokát sťažovateľa preto žiadal zapísať do zápisnice jeho vyjadrenie k dôvodom ukončenia konfrontácie, čo vyšetrovateľ najskôr odmietal, nakoniec ich však zapísal. Keď však advokát sťažovateľa žiadal zapísať, že vyšetrovateľa považuje za zaujatého, vyšetrovateľ to odmietol urobiť s tým, že zaujatost' má namietat' písomne. Keď advokát sťažovateľa trval na písomnom zapísaní a zároveň oznámil vyšetrovateľovi, že jeho správanie si zaznamenáva na diktafón, opäť začal vystupovať agresívne, tvrdil, že „toto je režimové pracovisko“ a vyzval advokáta sťažovateľa na ukončenie záznamu a jeho zmazanie, čo advokát odmietol. Po telefonickom rozhovore s neznámou osobou vyšetrovateľ vytlačil zápisnicu a v úkone už nepokračoval.».

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že 31. mája 2007 bolo sťažovateľovi uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006-Ša vznesené obvinenie. Sťažovateľ ako obvinený 4. januára 2008 požiadal podľa § 210 Trestného poriadku Okresnú prokuratúru Nitra (ďalej len „okresná prokuratúra“) o preskúmanie postupu vyšetrovateľa.

Okresná prokuratúra prípisom č. k. 2 Pv 123/2006-42 zo 14. marca 2008 odmietla jeho podnet vybaviť s odôvodnením, že tento podnet je identický s v minulosti podaným a aj vybaveným podnetom z 19. júla 2007 (sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza, že tento „bol podaný v procesnom režime zákona č. 153/2001 Z. z.“). Následne sťažovateľ podnetom z 25. marca 2008 požiadal Krajskú prokuratúru v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) podľa § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) o preskúmanie postupu prokurátora okresnej prokuratúry pri vybavovaní jeho podnetu podaného podľa § 210 Trestného poriadku.

Krajská prokuratúra prípisom č. k. 1 KPt 10/08-13 zo 16. apríla 2008 oznámila sťažovateľovi, že jeho podnet v časti týkajúcej sa postupu vyšetrovateľa počas konfrontácie medzi sťažovateľom a poškodenou 14. mája 2007 odstúpila generálnej prokuratúre.

Generálna prokuratúra oznámením (prípisom) č. k. IV/3 GPt 114/08-4 zo 6. júna 2008 (doručeným 16. júna 2008) oznámila sťažovateľovi, že „jeho podnet je

neopodstatnený a postup vyšetrovateľa síce bol nezákonný, ale práve v tom, že na začiatku konfrontácie umožnil, aby bol prítomný advokát sťažovateľa“.

Sťažovateľ podal generálnej prokuratúre 30. júna 2008 opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre, na ktorý generálna prokuratúra reagovala oznámením (prípisom) č. k. IV/3 GPt 114/08-7 zo 7. júla 2008, ktorým sťažovateľovi oznámila, že jeho „ďalší opakovaný podnet... už nebude vybavovať, nakoľko neobsahuje žiadne nové skutočnosti...“.

Vychádzajúc z uvedeného skutkového stavu sťažovateľ predovšetkým tvrdí, že generálna prokuratúra porušila jeho základné právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy svojím postupom pri vybavovaní jeho podnetu z 25. marca 2008, pričom toto tvrdenie zakladá na tejto argumentácii:

«... Súčasťou práva na inú právnu ochranu je rovnako, ako v prípade práva na súdnu ochranu, nielen právo na formálne vybavenie podnetu, ale aj právo aby relevantné právne normy boli aplikované ústavne konformným spôsobom. V prípade sťažovateľa však GP SR takto nepostupovala.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy SR má každý právo na právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom za podmienok ustanovených zákonom. Takýmto zákonom je zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii, ustanovenia trestného poriadku o povinnej obhajobe, ako aj ďalšie procesnoprávne predpisy alebo v nich obsiahnuté jednotlivé právne normy. Každý, kto je predvolaný na výsluch, naviac pokiaľ je podozrievaný zo spáchania trestného činu, čo bol aj prípad sťažovateľa, má v zmysle citovaných ústavných a zákonných noriem právo vypovedať v prítomnosti advokáta, ktorého si však samozrejme musí zabezpečiť sám a na svoje náklady. Úlohou advokáta, ktorý sprevádza podozrivého na výsluch je samozrejme dohliadať na zákonný priebeh výsluchu a v prípade porušenia práv klienta vyzvať vyšetrovateľa na zákonný postup.

Účelom práva na právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom je garancia práv občana v situácii, keď štátny orgán práva občana obmedzuje, alebo by ich obmedzil, či porušiť mohol. Úlohou advokáta je dohliadať na zachovanie práv svojho klienta, čo osobitne platí v trestnom konaní. Niet pritom žiadneho dôvodu, aby táto garancia bola čisto

formalisticky obmedzovaná na procesné postavenie obvineného, keď aj osoba v procesnom postavení svedka môže byť v skutočnosti osobou podozrivou (z kriminalistického hľadiska!) a to niekedy dokonca účelovo, keď vyšetrovateľ nevznesie obvinenie, aby osobe podozrivej zo spáchania trestného činu znemožnil výkon práva na obhajobu...

Vyšetrovateľ tým, že najprv advokáta sťažovateľa vykázal z miestnosti, v ktorej sa konávala konfrontácia a keď advokát odmietol nezákonný príkaz splniť, rozhodol o ukončení konfrontácie, porušil ústavné právo sťažovateľa na právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom garantované čl. 47 ods. 2 Ústavy SR a právo sťažovateľa na obhajobu garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

GP SR však paradoxne v liste zo dňa 06. 06. 2008 naopak vytkla vyšetrovateľovi, že umožnil prítomnosť advokáta na začiatku konfrontácie „bez toho, aby bol preukázaný titul výkonu poskytovania právnych služieb“, pričom uviedla, že advokácia sa poskytuje na základe plnomocenstva, na základe zmluvy o poskytnutí právnych služieb alebo ex offo.

Takýto záver GP SR však nemá oporu v právnych predpisoch. Advokácia ako povolanie sa vykonáva na základe advokátskej licencie. Získanie licencie je podmienkou, aby advokát v rámci výkonu advokácie mohol poskytovať právne služby, čo sa deje spravidla na základe zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ktorá môže byť uzatvorená aj v ústnej forme. Zmluvou sa však nič nikomu nepreukazuje a zmluva ako taká neopravňuje advokáta konať v mene klienta. Až následne udelené plnomocenstvá oprávňujú advokáta, aby vykonával právne úkony v mene klienta. Právne služby je však možné klientovi poskytnúť aj bez plnomocenstva (napr. spisovanie zmlúv, spisovanie podaní, ktoré podáva sám klient a pod.).

Zastupovanie účastníkov konania v ich procesných právach samozrejme vyžaduje udelenie plnomocenstva, pričom v prípade zvoleného obhajcu obvineného sa tak podľa ust. § 39 ods. 1 TP musí udiť písomným plnomocenstvom. Písomná forma však bude zachovaná aj v prípade udelenia plnomocenstvo do zápisnice na začiatku úkonu trestného konania.

Sťažovateľ však počas konfrontácie nemal procesné postavenie obvineného ale svedka. Nemôže sa preto naňho vzťahovať požiadavka ust. § 39 ods. 1 TP. Jediným predpisom, ktorý sa vzťahuje na daný prípad, je zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii, ktorý v zmysle čl. 47 ods. 2 Ústavy SR určuje podmienky výkonu ústavného práva na právnu

pomoc. Zákon č. 586/2003 Z. z. však žiadnu požiadavku na udelenie písomného plnomocenstva neustanovuje. Dokonca aj Občiansky zákonník ako všeobecný súkromnoprávny predpis vyžaduje plnomocenstvo v písomnej forme iba v prípade, ak sa týka úkonu vykonávaného v písomnej forme...

V zmysle čl. 47 ods. 2 Ústavy mal sťažovateľ právo, aby jeho advokát bol prítomný počas konfrontácie. Zákon č. 586/2003 Z. z. pre takýto prípad nevyžaduje udelenie, predloženie, ani spísanie plnomocenstva. Zo zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ktorej obsah je dôvernou vecou medzi advokátom a klientom, a ktorá sa nikdy nepredkladá namiesto plnomocenstva, žiadne oprávnenie advokáta nevyplýva. Oprávnenie advokáta zúčastniť sa konfrontácie vznikne až po udelení súhlasu klienta, a to aj v ústnej forme. Iná by samozrejme bola situácia, keby sa advokát dostavil na úkon trestného konania v neprítomnosti klienta - svedka, napr. by prišiel ospravedlniť jeho neprítomnosť, t. j. vykonať právny úkon.

V takomto prípade by samozrejme potreboval plnomocenstvo. V danom prípade však o súhlase sťažovateľa nebolo ani najmenších pochybností, keďže sťažovateľ sám prišiel v sprievode advokáta a žiadal jeho prítomnosť počas konfrontácie. Žiadať predloženie písomne udeleného plnomocenstva, pokiaľ sa advokát zúčastnil konfrontácie spolu so sťažovateľom na jeho výslovnú žiadosť, nielenže nemá oporu v zákone, ale je aj úplne nezmyselné. Čl. 13 ods. 4 Ústavy SR pritom ukladá pri obmedzovaní základných práv a slobôd dbať na ich podstatu a zmysel, pričom obmedzenia sa môžu použiť iba na ustanovený cieľ. Požiadavka na predloženie písomného plnomocenstva na jednorázovú účasť advokáta na výsluchu jeho klienta ako svedka však určite neslúži žiadnemu legitímnemu cieľu.

GP SR pri vybavovaní podnetu sťažovateľa postupovala svojvoľne a príslušné právne normy aplikovala takým spôsobom, že úplne poprela ich účel a význam. GP SR tak svojím postupom porušila právo sťažovateľa na inú právnu ochranu, garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.»

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj postupom generálnej prokuratúry pri vybavovaní jeho opakovaného podnetu z 30. júna 2008. V tejto súvislosti v sťažnosti argumentuje:

„GP SR listom zo dňa 06. 06. 2008, doručeným dňa 16. 06. 2008, č. k. IV/3 GPt 114/08-4 oznámila sťažovateľovi, že jeho podnet je neopodstatnený a postup vyšetrovateľa síce bol nezákonný, ale práve v tom, že na začiatku konfrontácie umožnil, aby bol prítomný advokát sťažovateľa. GP SR súčasne poučila sťažovateľa, že z jeho strany išlo o opakovaný podnet a ďalší opakovaný podnet už vybavovaný nebude.

Takýto záver a postup GP SR je v príkrom rozpore so zákonom, nakoľko jeho podnet na OP NR bol podaný v procesnom režime TP. Až podnet na KP NR bol prvým podnetom podľa ust. § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z., na čom nič nemohlo zmeniť ani jeho odstúpenie na GP SR. Sťažovateľ mal preto právo podať opakovaný podnet. Pokiaľ GP SR listom zo dňa 07. 07. 2008 odmietla opakovaný podnet sťažovateľa vybaviť, porušila jeho právo na inú právnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.“

Na základe skutočností uvádzaných v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti vydal tento nález:

„1. Základné právo R. I. na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR postupom Generálnej prokuratúry SR pri vybavovaní podnetu zo dňa 25. 03. 2008, sp. zn. IV/3 GPt 114/08 porušené bolo.

2. Oznámenie Generálnej prokuratúry SR zo dňa 06. 06. 2008, č. k. IV/3 GPt 114/08-4 sa zrušuje a vec sa vracia Generálnej prokuratúre SR na ďalšie konanie.

3. Základné právo R. I. na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR postupom Generálnej prokuratúry SR pri vybavovaní opakovaného podnetu zo dňa 30. 06. 2008, sp. zn. IV/3 GPt 114/08 porušené bolo.

4. Oznámenie Generálnej prokuratúry SR zo dňa 07. 07. 2008, č. k. IV/3 GPt 114/08-7 sa zrušuje a vec sa vracia Generálnej prokuratúre SR na ďalšie konanie.

5. Generálna prokuratúra SR je povinná opätovne vybaviť podnet sťažovateľa zo dňa 25. 03. 2008, sp. zn. IV/3 GPt 114/08.

6. Generálna prokuratúra SR je povinná vybaviť opakovaný podnet sťažovateľa zo dňa 30. 06. 2008, sp. zn. IV/3 GPt 114/08.

7. Generálna prokuratúra SR je povinná nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia k rukám advokáta do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 261/08-13 z 28. augusta 2008 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Generálneho prokurátora ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľa a generálny prokurátor ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na tieto oznámenia ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie generálneho prokurátora bolo ústavnému súdu doručené 29. septembra 2008. Okrem iného sa v ňom uvádza:

«... Podstatou sťažnosti podanej 24. 7. 2008 v zmysle článku 127 Ústavy Slovenskej republiky je porušenie práva R. I. na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá spočíva v tom, že Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. IV/3 GPt 114/08 porušila práva sťažovateľa pri vybavovaní opakovaného podnetu dňa 6. 6. 2008 ako i oznámením pod sp. zn. IV/3 GPt 114/08 zo dňa 30. 6. 2008...

Na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky bol dňa 18. 4. 2008 doručený prostredníctvom Krajskej prokuratúry v Nitre vyšetrovací spis Okresného riaditeľstva Policajného zboru Úradu justičnej a kriminálnej polície v Nitre ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006, obsah dozorového spisu Okresnej prokuratúry v Nitre sp. zn. 2 P v 123/2006 a obsah spisu Krajskej prokuratúry v Nitre sp. zn. 1 KPt 10/08 spolu s podnetom Mgr. V. Š. Obsahom podnetu bolo spochybňovanie postupu vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre, ktorý dňa 14. 5. 2007 v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006 vykonával konfrontáciu medzi svedkom - poškodenou M. D. a svedkom R.

I. Spochybňovanie postupu vyšetrovateľa spočívalo v podstate v tom, že advokátovi, ktorý bol pri úkone prítomný vytkol, že ruší priebeh úkonu, pričom následne došlo k ďalšiemu slovnému konfliktu medzi advokátom a vyšetrovateľom, čoho dôsledkom bolo ukončenie konfrontácie.

Prijatie podnetu bolo potvrdené listom sp. zn. IV/3 GPt 114/08 dňa 24. 4. 2008. Po preskúmaní na vec sa vzťahujúceho spisového materiálu Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v zákonnej lehote listom sp. zn. IV/3 GPt 114/08 zo dňa 6. 6. 2008 oznámila sťažovateľovi výsledok preskúmania s tým záverom, že nezistila pochybenie, ktoré by opodstatňovalo prijatie opatrení a preto opakovaný podnet ako nedôvodný odložila.

Ďalší opakovaný podnet bol na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky doručený dňa 1. 7. 2008. Nakoľko v podaní bolo zistené, že neobsahuje žiadne nové skutočnosti, Generálna prokuratúra Slovenskej republiky s poukazom na ustanovenie § 34 odsek 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov ho nevybavovala, o čom písomne informovala podávateľa listom sp. zn. IV/3 GPt 114/08 zo dňa 30. 6. 2008 (podľa prípisu generálnej prokuratúry z 9. októbra 2008 správne má byť „7. 7. 2008“, pozn.).

K meritu veci preskúmaním na vec sa vzťahujúceho spisového materiálu bolo zistené, že v trestnom konaní vedenom na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Úrade justičnej a kriminálnej polície v Nitre pod sp. zn. ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006 vyšetrovateľ dňa 14. 5. 2007 vykonával konfrontáciu medzi svedkom - poškodenou M. D. a svedkom R. I. Pri úkone spísanom v zápisnici o konfrontácii bol prítomný i právny zástupca svedka R. I. Mgr. V. Š. Vyšetrovateľ v zápisnici uviedol citujem:

„pri úkone bol prítomný právny zástupca svedka Mgr. V. Š., ktorý pri výsluchu zasahoval a napovedal svojmu klientovi na položenú otázku, následne bol vyšetrovateľom vyzvaný, aby opustil miestnosť, pretože nezákonne zasahuje do úkonu“ koniec citátu.

Vyšetrovací spis Okresného riaditeľstva Policajného zboru Úradu justičnej a kriminálnej polície CVS: ORP-43/OEK-NR-2006-ŠA obsahuje splnomocnenie R. I. spísané dňa 20. 6. 2007, aby ho obhajoval ako obvineného pre trestný čin podvodu podľa § 250 odsek 1, 3 Trestného zákona (účinného do 31. 12. 2005) Mgr. V. Š.

V predmetnej veci je teda zrejmé, že procesné postavenie sťažovateľa R. I. v konaní vedenom na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Úrade justičnej a kriminálnej polície

v Nitre pod ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006 ku dňu 14. 5. 2007, bolo - svedok a teda sa naň vzťahuje ustanovenie § 127 Trestného poriadku.

Vyšetrovateľ, ktorý v predmetnom konaní vykonával konfrontáciu priznal sťažovateľovi - v tom čase v procesnom postavení svedka, povolením účasti advokáta svedka právo prevyšujúce rámec garantovaný ústavným právom občana na právnu pomoc vyplývajúcu z článku 47 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky, čo spočívalo v tom, že svedok zastúpený advokátom bol prítomný pri úkone svedka - konfrontácii bez toho, aby predložil plnomocenstvo. Prítomný advokát pri úkone svedka bez preukázania titulu na zastupovanie mohol vystupovať pri úkone, ktorý je vykonávaný v zmysle Trestného poriadku ako nestranná osoba, čo umožňuje ustanovenie § 59 odsek 1 Trestného poriadku. Navyiac, ako je zrejmé z vyššie uvedenej zápisnice o konfrontácii, advokát neprimerane zasahoval a napovedal svedkovi, ako odpovedať na položenú otázku. Význam svedeckej výpovede, ako dôkazového prostriedku v trestnom konaní, vyplýva práve z ustanovenia § 127 Trestného poriadku. Do procesu vytvárania svedeckej výpovede nie je možné zo strany advokáta zasahovať, keďže takéto zásahy do reprodukovania prežitých udalostí svedka by znehodnotili z dôkazného hľadiska svedeckú výpoveď. Výsluch svedka v rámci trestného konania na rozdiel od výsluchu obvineného sa teda vykonáva bez toho, aby sa svedok mohol poradiť so svojim právnym zástupcom.

Vzhľadom na tieto skutočnosti, zastávam názor, že v konaní nebolo porušené právo sťažovateľa garantované ustanovením článku 46 Ústavy Slovenskej republiky.

Vo vzťahu k porušeniu ustanovenia § 34 odsek 1, 2 zákona číslo 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov je potrebné uviesť, že prvé podanie Mgr. V. Š. bolo dozorujúcim prokurátorom Okresnej prokuratúry v Nitre vybavené pod sp. zn. 2 Pv 123/2006 zo dňa 27. 8. 2007.

Opakovaný podnet Mgr. V. Š. vybavila Krajská prokuratúra v Nitre pod sp. zn. 1 KPt 10/08 dňa 27. 2. 2008.

Nakoľko sťažovateľ svoje tvrdenia zopakoval i v podaní, ktoré bolo na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky doručené prostredníctvom Krajskej prokuratúry v Nitre dňa 18. 4. 2008, hoci v podaní išlo o ďalší opakovaný podnet, ktorý neobsahoval žiadne nové skutočnosti (§ 34 odsek 2 zákona číslo 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov), Generálna prokuratúra Slovenskej republiky preskúmala kompletný predložený

spisový materiál a o výsledku preskúmania upovedomila sťažovateľa pod sp. zn. IV/3 GPt 114/08 zo dňa 6. 6. 2008.

Vo všetkých podnetoch sťažovateľa je spochybňovaný výkon konfrontácie, ktorá sa uskutočnila dňa 14. 5. 2007 na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Úradu justičnej a kriminálnej polície v Nitre v trestnom konaní vedenom pod ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006-ŠA. Nakoľko v tomto čase sťažovateľ nemal procesné postavenie, ktoré vyžaduje ustanovenie § 210 Trestného poriadku, jeho podania boli vybavované ako podnety podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na tieto skutočnosti je zrejmé, že ani vo vzťahu k vybavovaniu podnetov sťažovateľa nedošlo k porušeniu práva, resp. jeho obmedzeniu. Naviac, ako je uvedené i ďalší opakovaný podnet prokuratúra vybavila, nad rámec oprávnenia vec nevybavovať, ktoré vyplýva z ustanovenia § 34 odsek 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov.

Po preskúmaní sťažnosti R. I., ktorá bola uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 261/08 zo dňa 28. 8. 2008 prijatá na ďalšie konanie, ako i pripojenými vybaveniami podnetov sťažovateľa orgánmi prokuratúry som toho názoru, že sťažnosť nie je opodstatnená.»

Vyjadrenie generálneho prokurátora ústavný súd zaslal právnemu zástupcovi sťažovateľa, ktorý k nemu zaujal stanovisko v podaní doručenom ústavnému súdu 13. októbra 2008. Právny zástupca sťažovateľa v tomto stanovisku okrem iného uvádza:

«Generálna prokuratúra SR („ďalej len „GP SR“) vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti argumentuje, že advokát sťažovateľa napovedal sťažovateľovi ako má v pozícii svedka odpovedať na položenú otázku, čím rušil priebeh úkonu. Následne malo dôjsť k „ďalšiemu slovnému konfliktu medzi advokátom a vyšetrovateľom, čoho dôsledkom bolo ukončenie konfrontácie“. Je záhadou, z akých podkladov vychádzala GP SR pri vyslovení uvedeného záveru, určite však nie zo zápisnice z konfrontácie, v ktorej sa uvádza: „Pri úkone bol prítomný právny zástupca svedka Mgr. V. Š., ktorý pri výsluchu zasahoval a napovedal svojmu klientovi na položenú otázku, následne bol vyšetrovateľom vyzvaný, aby opustil miestnosť, pretože nezákonne zasahuje do úkonu. ... Pretože právny zástupca do tejto chvíle nepredložil žiadne splnomocnenie svojho klienta pri úkone zasahuje do úkonu

konfrontácie, tak sa tento úkon končí a v konfrontácii nie je dôvod za prítomnosti právneho zástupcu pokračovať.“

Zo zápisnice vyplýva, že sťažovateľovi vyšetrovateľ položil dve otázky. Údajné zasahovanie do priebehu výsluchu zo strany advokáta je zmieňované až po druhej otázke, pričom je súčasne uvádzaná výzva, aby advokát opustil miestnosť. Ako dôvod ukončenia konfrontácie je v zápisnici uvedené 1. nepredloženie plnomocenstva a 2. zasahovanie do úkonu. Jediné zasahovanie do úkonu je zmieňované po odpovedi sťažovateľa na druhú otázku vyšetrovateľa, pričom medzi týmto zápisom a konštatáciou o skončení úkonu je zachytená iba reakcia advokáta na tvrdenie vyšetrovateľa, že ruší priebeh úkonu. Zo zápisnice teda nevyplýva žiaden „ďalší slovný konflikt“, ako tvrdí GP SR.

Ako spôsob rušenia úkonu je uvádzané „napovedanie klientovi na položenú otázku“. Boli položené dve otázky: 1. „Poznáte prítomnú osobu, ak áno uveďte jej meno a priezvisko a z akej príležitosti ju poznáte?“,

2. „Je to pravda čo tu uviedla svedkyňa - poškodená?“ Išlo teda o úplne triviálne otázky, na ktoré bez ťažkosti dokáže odpovedať ktokoľvek bez napovedania. Nebol teda ani najmenší dôvod napovedať sťažovateľovi ako má odpovedať. Až po odpovedi sťažovateľa „Nie, nezakladá sa to na pravde“, advokát povedal sťažovateľovi „Popíšte ako to bolo“ Pokiaľ by sme chceli teoretizovať, tak môžeme povedať, že svedok má svojou výpoveďou oznámiť „skutočnosti“, t. j. obsah svojich spomienok na priebeh skutkových dejov, ktoré bezprostredne vnímal. „Napovedaním“, mariacim účel jeho výpovede, teda bude oznámenie skutočností treťou osobou svedkovi so zámerom, aby ich tento uviedol ako obsah vlastných spomienok. Veta „Popíšte ako to bolo“ nevyjadruje žiadne skutkové fakty, ale je výlučne taktickým pokynom, či podnetom, svedkovi, aby vypovedal obširne a pravdivo. Môžeme špekulovať nad tým, či táto veta je spôsobilá narušiť priebeh svedeckej výpovede, je však bez diskusie, že nie je „napovedaním“, keďže svedok sa znej nedozvie žiadne skutočnosti, ktoré by následne vyslovil vo svojej výpovedi.

Pokiaľ mal vyšetrovateľ subjektívny pocit, že úkon je zo strany advokáta rušený, mal postupovať striktnie podľa ust. § 70 ods. 1 TP a najskôr advokáta napomenúť. Zo zápisnice však vyplýva, že vyšetrovateľ advokáta nenapomenul, ale rovno vyzval na opustenie miestnosti. Keby advokát prípadnú výzvu vyšetrovateľa nerešpektoval, mohol vyšetrovateľ udeliť advokátovi poriadkovú pokutu do výšky 50.000,- Sk. Vyšetrovateľ však namiesto

napomenutia vyzval advokáta na opustenie miestnosti a namiesto udelenia poriadkovej pokuty ukončil úkon a následne vzniesol sťažovateľovi obvinenie, ktoré absurdne odôvodnil tým, že advokát rušil priebeh konfrontácie, ktorá mala odstrániť rozpory vo výpovediach sťažovateľa a poškodenej. Nezrealizovanie konfrontácie, a to bez ohľadu na dôvod, však nie je zákonným dôvodom na vznesenie obvinenia. Obvinenie sa vznáša na základe zistených skutočností, nie na základe skutočností nezistených, hoc aj z dôvodu údajného zmarenia úkonu.

GP SR vo svojom vyjadrení naďalej zotrúva na požiadavke predloženia písomného plnomocenstva, čo odôvodňuje aj znením ust. § 31 ods. 4 Občianskeho zákonníku, ktoré vyžaduje písomné plnomocenstvo, pokiaľ zástupca robí za zastúpeného právny úkon v písomnej forme. Sťažovateľ však svojou účasťou na výsluchu nekonal žiaden právny úkon a už vôbec nie v písomnej forme. Na prítomnosť advokáta teda postačoval jeho, hoc aj konkludentný, súhlas, ktorý prejavil už tým, že prišiel na výsluch spolu s advokátom.

Názor GP SR, že advokát sťažovateľa bez „preukázania titulu“ mal postavenie nestrannej osoby v zmysle ust. § 59 ods. 1 TP, je mylný. Predovšetkým advokát, hoc aj „bez preukázania titulu“ určite nebol nestranným. Ust. § 59 ods. 1 TP pritom neupravuje možnosť pribratia nestrannej osoby, iba uvádza, že nešpecifikovaná osoba pribratá k úkonu podpisuje zápisnicu.

Pokiaľ GP SR vo svojom vyjadrení tvrdí, že „výsluch svedka v rámci trestného konania na rozdiel od výsluchu obvineného sa teda vykonáva bez toho, aby sa svedok mohol poradiť so svojim právnym zástupcom“, polemizuje s tvrdením, ktoré sťažovateľ nikdy nevyslovil. Už v ústavnej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že podľa jeho názoru je úlohou advokáta zúčastňujúceho sa výsluchu svojho klienta ako svedka, dohliadať na zákonnosť priebehu úkonu a dbať, aby neboli porušené práva jeho klienta.

GP SR pritom úplne formalistický na sťažovateľa hľadá ako na bežného svedka a ignoruje fakt, že z kriminalistického hľadiska bol v postavení podozrivého, čo potvrdilo aj neskoršie vznesenie obvinenia. Takýto prístup však úplne popiera zmysel práva na právnu pomoc a v praxi vedie k tomu, že osoba, voči ktorej má byť vznesené obvinenie, je najskôr vypočutá iba v pozícii svedka bez prítomnosti advokáta a až následne, aj s využitím obsahu „svedeckej“ výpovede, je vznesené obvinenie...

GP SR vo svojom vyjadrení tiež zmiešava dve „línie“ podnetov, ktoré podal

sťažovateľ.

Sťažovateľ najskôr napadol postup vyšetrovateľa podnetom zo dňa 19. 07. 2007 podľa ust. § 31 zákona č. 153/2001 Z. z. Tento podnet bol vybavený prokurátorom Okresnej prokuratúry v Nitre (ďalej len „OP NR“) oznámením zo dňa 27. 08. 2007, č. k. 2 Pv 123/2006-30. Následne sťažovateľ dňa 03. 01. 2008 podal opakovaný podnet podľa ust. § 34 zákona č. 153/2001 Z. z. , ktorý bol Krajskou prokuratúrou v Nitre (ďalej len „KP NR“) vybavený oznámením zo dňa 27. 02. 2008, č. k. 1 KPt 10/08-6.

Následne, a v súlade s poučením adresovaným sťažovateľovi v odôvodnení uznesenia Ústavného súdu SR zo dňa 21. 08. 2007, č. k. III. ÚS 214/07-91, sťažovateľ podnetom podľa ust. § 210 TP dňa 04. 01. 2008 požiadal OP NR o preskúmanie postupu vyšetrovateľa a zároveň o odňatie veci vyšetrovateľovi. Obsah podnetu bol v podstate identický s obsahom vyššie uvedeného podnetu podľa zákona č. 153/2001 Z. z. , bol však výslovne a jasne podaný v inom procesnom režime. Prokurátor OP NR však podnet podľa ust. § 210 TP odmietol vybaviť a sťažovateľovi iba oznámil listom zo dňa 14. 03. 2008, č. k. 2 Pv 123/2006-42, že jeho podnet je identický s vyššie uvedeným podnetom zo dňa 19. 07. 2007 a súčasne sťažovateľovi v prílohe zaslal rovnopis oznámenia o vybavení podnetu zo dňa 27. 08. 2007, č. k. 2Pv 123/2006-30. Sťažovateľ preto podnetom zo dňa 25. 03. 2008 podľa ust. § 31 zákona č. 153/2001 Z. z. požiadal KP NR o preskúmanie postupu prokurátora OP NR pri vybavovaní jeho podnetu, pričom sa dožadoval iba preskúmania formálneho postupu prokurátora OP NR pri vybavovaní jeho podnetu. Prokurátor KP NR podnet sťažovateľa v časti týkajúcej sa podnetu podľa ust. § 210 TP zo dňa 04. 01. 2008 vyhodnotil ako podnet, ktorého predmetom je aj preskúmanie jeho postupu pri vybavovaní predchádzajúceho podnetu sťažovateľa a preto vec postúpil GP SR. GP SR si obsah podnetu sťažovateľa tvorivo prispôsobila a označila ho ako opakovaný podnet proti postupu KP NR pri vybavovaní opakovaného podnetu sťažovateľa zo dňa 03. 01. 2008, ktoré bolo ukončené oznámením KP NR zo dňa 27. 02. 2008, č. k. 1 KPt 10/08-6. Takéto posúdenie podnetu je však dvojnásobne nezmyselné. Sťažovateľ sa v podnete zo dňa 25. 03. 2008, následne postúpenom z KP NR na GP SR, domáhal výlučne preskúmania nevybavenia jeho podnetu podľa ust. § 210 TP prokurátorom OP NR, nenapádal ním však postup KP NR. GP SR postupovala nezmyselne aj v tom, že pokiaľ podnet, ktorý jej bol postúpený z KP NR, posúdila ako podnet smerujúci proti spôsobu vybaveniu opakovaného podnetu zo dňa

03. 01. 2008, nemala sa ním vôbec zaoberať, nakoľko by išlo o ďalší opakovaný podnet v zmysle ust. § 34 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. GP SR však tento podnet v rozpore so svojím stanoviskom vybavila a to dokonca tak, že neposúdila iba formálnu stránku vybavenia podnetu sťažovateľa adresovaného OP NR podľa ust. § 210 TP, čo bolo predmetom podnetu sťažovateľa zo dňa 25. 03. 2008 podaného KP NR podľa ust. § 31 zákona č. 153/2001 Z. z., ale posúdila vec aj meritórne, vychádzajúc z obsahu pôvodného podnetu podaného podľa ust. § 210 TP...

Sťažovateľovi si v konaní uplatňuje trovy právneho zastúpenia celkovej vo výške 10.098,- Sk, pozostávajúce z odmeny advokáta za 3 úkony právnej služby á 3.176,- Sk (prevzatie veci, podanie sťažnosti, vyjadrenie na základe výzvy ÚS SR) a 3x paušálnej náhrady výdavkov á 190,- Sk.»

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy oznámeniami generálnej prokuratúry č. k. IV/3 GPt 114/08-4 zo 6. júna 2008 a č. k. IV/3 GPt 114/08-7 zo 7. júla 2008 v súvislosti s vybavovaním jeho podnetu z 25. marca 2008 a opakovaného podnetu z 30. júna 2008.

Vzhľadom na vecný obsah námietok sťažovateľa bolo v súvislosti s preskúvaním sťažnosti potrebné vychádzať z platného znenia dotknutých ustanovení ústavy, Trestného poriadku, zákona o prokuratúre, zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) a Občianskeho zákonníka.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa § 39 ods. 1 Trestného poriadku obvinený alebo iná oprávnená osoba zvolí obhajcu tým, že písomne splnomocní obhajobou advokáta.

Podľa § 58 ods. 1 Trestného poriadku o každom úkone trestného konania sa spíše, a to spravidla pri úkone alebo bezprostredne po ňom, zápisnica, ktorá musí obsahovať

- a) označenie súdu, prokuratúry alebo iného orgánu vykonávajúceho úkon,
- b) miesto, čas a predmet úkonu,
- c) meno a priezvisko úradných osôb a ich funkcie, meno a priezvisko prítomných subjektov konania alebo strán, meno a priezvisko zákonných zástupcov, obhajcov a splnomocnencov, ktorí sa na úkone zúčastnili, a u obvineného a poškodeného aj adresu, ktorú uvedie na účely doručovania,
- d) stručné, ale výstižné opísanie priebehu úkonu, z ktorého je zrejmé i zachovanie zákonných ustanovení upravujúcich vykonávanie úkonu, ďalej podstatný obsah rozhodnutí vyhlásených pri úkone, a ak bol pri úkone doručený rovnopis rozhodnutia, osvedčenie o tomto doručení,
- e) návrhy strán, poskytnutie poučenia, prípadne vyjadrenie poučených osôb,
- f) námietky strán alebo vypočúvaných osôb proti obsahu zápisnice.

Podľa § 125 ods. 1 Trestného poriadku ak výpoveď obvineného v závažných okolnostiach nesúhlasí s výpoveďou spoluobvineného alebo svedka a rozpor nemožno vyjasniť inak, môže byť obvinený postavený tejto osobe tvárou v tvár.

Podľa § 127 ods. 1 Trestného poriadku každý je povinný dostaviť sa na predvolanie orgánov činných v trestnom konaní a súdu a vypovedať ako svedok o tom, čo mu je známe o trestnom čine a o páchatelovi alebo o okolnostiach dôležitých pre trestné konanie.

Podľa § 127 ods. 2 Trestného poriadku každý je povinný napomáhať splnenie tejto povinnosti.

Podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku právo odoprieť výpoveď ako svedok má príbuzný obvineného v priamom rade, jeho súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh. Ak je obvinených viac a svedok je v uvedenom pomere len k niektorému z nich, má právo odoprieť výpoveď ohľadne iných obvinených len vtedy, keď nemožno oddeliť výpoveď, ktorá sa ich týka, od výpovede týkajúcej sa obvineného, s ktorým je svedok v tomto pomere.

Podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku svedok je oprávnený odoprieť vypovedať, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe, svojmu príbuznému v priamom rade, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojencovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťoval ako vlastnú ujmu. Svedok je oprávnený odoprieť vypovedať aj vtedy, ak by výpoveďou porušil spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ústne alebo písomne pod podmienkou mlčanlivosti ako osobe poverenej pastoračnou starostlivosťou.

Podľa § 131 ods. 1 Trestného poriadku pred výsluchom svedka treba vždy zistiť jeho totožnosť a pomer k obvinenému, poučiť ho o význame svedeckej výpovede a o práve odoprieť výpoveď, a ak treba, aj o zákaze výsluchu. Svedok musí byť vždy poučený o tom, že je povinný vypovedať pravdu, nič nezamlčať, a o trestných následkoch krivej výpovede.

Podľa § 132 ods. 1 Trestného poriadku na začiatku výsluchu sa treba svedka opýtať na jeho pomer k prerokovávanej veci, ako aj k stranám a podľa potreby aj na iné okolnosti potrebné na zistenie jeho nezaujatosti a hodnovernosti. Svedkovi sa musí dať možnosť, aby

súvisle vypovedal všetko, čo sám o veci vie, a odkiaľ sa dozvedel ním uvádzané skutočnosti.

Podľa § 132 ods. 2 Trestného poriadku svedka možno vypočúvať len do miery nevyhnutnej pre trestné konanie. Môžu sa mu klásť otázky na doplnenie výpovede alebo na objasnenie neúplností, nejasností alebo rozporov. Otázky sa musia klásť ohľaduplne a zrozumiteľne. Svedkovi sa nesmú klásť otázky, v ktorých je obsiahnuté, ako na otázku odpovedať, otázky klamlivé ani otázky, ktoré by obsahovali skutočnosti, ktoré sa majú zistiť až z jeho výpovede. Otázky nesmú neodôvodnene zasahovať do súkromia vypočúvaného s výnimkou zisťovania pohnútky obvineného, obzvlášť ak ide o svedka chorého alebo svedka poškodeného trestným činom proti ľudskej dôstojnosti.

Podľa § 138 Trestného poriadku ustanovenia § 123 až 126 o výsluchu obvineného sa primerane použijú aj na výsluch svedka, na konfrontáciu medzi svedkami, ktorí už boli vypočutí, a na rekogníciu.

Podľa § 210 Trestného poriadku obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len

„podávateľ podnetu“), ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 31 ods. 3 zákona o prokuratúre podnetom na účely tohto zákona nie je podanie, na ktorého vybavenie sa vzťahuje osobitný zákon.

Podľa § 32 ods. 3 zákona o prokuratúre ak na vybavenie podnetu je príslušný iný prokurátor alebo iný orgán, prokurátor, ktorý prijal podnet, bez zbytočného odkladu, najneskôr do 10 dní od doručenia podnetu, postúpi podnet na vybavenie príslušnému orgánu alebo príslušnému prokurátorovi. Túto skutočnosť súčasne písomne oznámi podávateľovi podnetu.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov od jeho podania. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor (§ 53 ods. 1).

Podľa § 33 ods. 2 zákona o prokuratúre prokurátor upovedomí podávateľa podnetu v lehote ustanovenej v odseku 1 o spôsobe vybavenia podnetu. V rovnakej lehote upovedomí podávateľa podnetu o predĺžení lehoty na jeho vybavenie.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ

podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Podľa § 54 ods. 2 zákona o prokuratúre na účely konania podľa tohto zákona alebo osobitného zákona a na vybavenie podnetu sa nadriadeným prokurátorom rozumie

a) generálny prokurátor, ak ide o špeciálneho prokurátora, prokurátora generálnej prokuratúry okrem prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry, krajského prokurátora, vyššieho vojenského prokurátora, prokurátora krajskej prokuratúry alebo prokurátora vyššej vojenskej prokuratúry,

b) špeciálny prokurátor, ak ide o prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry,

c) príslušný krajský prokurátor, ak ide o okresného prokurátora alebo prokurátora okresnej prokuratúry,

d) vyšší vojenský prokurátor, ak ide o vojenského obvodného prokurátora alebo prokurátora vojenskej obvodnej prokuratúry.

Podľa § 1 ods. 1 zákona o advokácii advokácia pomáha uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb v súlade s ústavou, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Podľa § 1 ods. 2 zákona o advokácii výkon advokácie je zastupovanie klientov v konaní pred súdmi, orgánmi verejnej moci a inými právnymi subjektmi, obhajoba v trestnom konaní, poskytovanie právnych rád, spisovanie listín o právnych úkonoch, spracúvanie právnych rozborov, správa majetku klientov a ďalšie formy právneho poradenstva a právnej pomoci, ak sa vykonáva sústavne a za odmenu.

Podľa § 1 ods. 3 zákona o advokácii právne služby na území Slovenskej republiky poskytujú advokáti, ako aj ďalšie fyzické osoby a právnické osoby uvedené v ustanoveniach § 30 písm. b), c), d), e) a i) za podmienok a spôsobom ustanoveným týmto zákonom. Advokáti poskytujú iné služby v súlade s osobitnými predpismi.

Podľa § 31 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri právnom úkone sa možno dať zastúpiť fyzickou alebo právnickou osobou. Splnomocniteľ udelí za týmto účelom plnomocenstvo splnomocnencovi, v ktorom sa musí uviesť rozsah splnomocnencovho oprávnenia.

Podľa § 31 ods. 4 Občianskeho zákonníka ak je potrebné, aby sa právny úkon urobil v písomnej forme, musí sa plnomocenstvo udeliť písomne. Písomne sa musí plnomocenstvo udeliť aj vtedy, ak sa netýka len určitého právneho úkonu.

Vzhľadom na povahu a rozdielnosť námietok sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy súvisiacich s postupom generálnej prokuratúry pri vybavovaní jeho podnetu z 25. marca 2008 a opakovaného podnetu z 30. júna 2008 ich ústavný súd preskúmaval oddelene.

1. K namietanému postupu generálnej prokuratúry pri vybavovaní podnetu sťažovateľa z 25. marca 2008

Podstatou podnetu sťažovateľa z 25. marca 2008 boli jeho výhrady voči postupu vyšetrovateľa pri vykonávaní procesného úkonu 14. mája 2007 - konfrontácie medzi svedkyňu M. D. ako poškodenou a sťažovateľom ako svedkom, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a práva na obhajcu garantovaného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Na uvedený procesný úkon sa sťažovateľ dostavil so svojim advokátom, pričom vyšetrovateľ *„najprv advokáta sťažovateľa vykázal z miestnosti, v ktorej sa konávala konfrontácia a keď advokát odmietol nezákonný príkaz splniť, rozhodol o ukončení konfrontácie“*.

Sťažovateľ generálnej prokuratúre vytýka, že na jednej strane v podstate „odobrila“ skutočnosť, že vyšetrovateľ spochybňoval prítomnosť jeho advokáta na tomto procesnom úkone, pričom *«paradoxne... naopak vytkla vyšetrovateľovi, že umožnil prítomnosť advokáta na začiatku konfrontácie „bez toho, aby bol preukázaný titul výkonu poskytovania*

právnych služieb“, pričom uviedla, že advokácia sa poskytuje na základe plnomocenstva, na základe zmluvy o poskytnutí právnych služieb alebo ex offo».

Sťažovateľ zastáva názor, že „V zmysle čl. 47 ods. 2 Ústavy mal sťažovateľ právo, aby jeho advokát bol prítomný počas konfrontácie. Zákon č. 586/2003 Z. z., pre takýto prípad nevyžaduje udelenie, predloženie, ani spísanie plnomocenstva. Zo zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ktorej obsah je dôvernou vecou medzi advokátom a klientom, a ktorá sa nikdy nepredkladá namiesto plnomocenstva, žiadne oprávnenie advokáta nevyplýva. Oprávnenie advokáta zúčastniť sa konfrontácie vznikne až po udelení súhlasu klienta, a to aj v ústnej forme. Iná by samozrejme bola situácia, keby sa advokát dostavil na úkon trestného konania v neprítomnosti klienta - svedka, napr. by prišiel ospravedlniť jeho neprítomnosť, t. j. vykonať právny úkon.

V takomto prípade by samozrejme potreboval plnomocenstvo. V danom prípade však o súhlase sťažovateľa nebolo ani najmenších pochybností, keďže sťažovateľ sám prišiel v sprievode advokáta a žiadal jeho prítomnosť počas konfrontácie. Žiadať predloženie písomne udeleného plnomocenstva, pokiaľ sa advokát zúčastnil konfrontácie spolu so sťažovateľom na jeho výslovnú žiadosť, nielenže nemá oporu v zákone, ale je aj úplne nezmyselné. Čl. 13 ods. 4 Ústavy SR pritom ukladá pri obmedzovaní základných práv a slobôd dbať na ich podstatu a zmysel, pričom obmedzenia sa môžu sa použiť iba na ustanovený cieľ. Požiadavka na predloženie písomného plnomocenstva na jednorázovú účasť advokáta na výsluchu jeho klienta ako svedka však určite neslúži žiadnemu legitímnemu cieľu.“.

Na základe uvedeného sťažovateľ tvrdí, že generálna prokuratúra „pri vybavovaní podnetu sťažovateľa postupovala svojvoľne a príslušné právne normy aplikovala takým spôsobom, že úplne poprela ich účel a význam. GP SR tak svojím postupom porušila právo sťažovateľa na inú právnu ochranu, garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR“.

V oznámení generálnej prokuratúry č. k. IV/3 GPt 114/08-4 zo 6. júna 2008, ktorým reagovala na podnet sťažovateľa podaného prostredníctvom jeho právneho zástupcu z 25. marca 2007 (generálna prokuratúra ho kvalifikovala ako opakovaný podnet, pozn.),

prokurátorka generálnej prokuratúry konštatuje, že „v preskúmvanej veci som nezistila porušenie Ústavou SR garantovaného práva občana na právnu pomoc“, pričom k podstate podnetu okrem iného uvádza:

„V preskúmvanom konaní vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru Úradu justičnej a kriminálnej polície v Nitre v konaní vedenom pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, 3 Trestného zákona (účinného do 31. 12. 2005) pod ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006 vykonával konfrontáciu medzi svedkom - poškodenou M. D. a svedkom R. I. Pri úkone spísanom v zápisnici o konfrontácii ste boli prítomný ako právny zástupca R. I...

Súčasťou spisového materiálu je i splnomocnenie R. I. zo dňa 20. 6. 2007, aby ste ho obhajovali ako obvineného pre trestný čin podvodu podľa § 250 odsek 1, 3 Trestného zákona v trestnom konaní vedenom na OR PZ Nitra ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006-Ša.

S poukazom na uvedené skutočnosti môžem konštatovať, že postup vyšetrovateľa prekročil rámec garantovaného ústavného práva občana na právnu pomoc vyplývajúcu z článku 47 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky. V konaní totiž pripustil účasť advokáta bez toho, aby bol preukázaný titul výkonu poskytovania právnych služieb.“

V ďalšej časti označeného oznámenia prokurátorka generálnej prokuratúry uvádza:

„Procesné postavenie R. I. v konaní vedenom na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Úradu justičnej a kriminálnej polície v Nitre pod ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006 dňa 14. 5. 2007 bolo v pozícii svedka. Vo vzťahu k tomuto procesnému postaveniu (§ 127 Trestného poriadku) zákon vychádza z toho, že každý občan je povinný podať svedectvo o skutočnostiach dôležitých pre trestné konanie. Svedecká výpoveď je významným dôkazovým prostriedkom v trestnom konaní. Jej význam pre správne rozhodnutie vo veci je mimoriadny, keďže mnohé okolnosti významné pre rozhodnutie možno často objasniť a preukázať len pomocou svedeckej výpovede.

Proces vytvárania svedeckej výpovede prebieha v troch fázach a to vo vnímaní určitej okolnosti, jej zapamätanie si a jej reprodukcie pri výsluchu. Akékoľvek zasahovania inej osoby do reprodukovania prežitých udalostí svedka znehodnocujú z dôkazného hľadiska svedeckú výpoveď.“

V relevantnej časti vyjadrenia generálneho prokurátora sa vo vzťahu ku kľúčovým tvrdeniam sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu uvádza:

„V predmetnej veci je teda zrejmé, že procesné postavenie sťažovateľa R. I. v konaní vedenom na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Úrade justičnej a kriminálnej polície v Nitre pod ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006 ku dňu 14. 5. 2007, bolo - svedok a teda sa naň vzťahuje ustanovenie § 127 Trestného poriadku.

Vyšetrovateľ, ktorý v predmetnom konaní vykonával konfrontáciu priznal sťažovateľovi - v tom čase v procesnom postavení svedka, povolením účasti advokáta svedka právo prevyšujúce rámec garantovaný ústavným právom občana na právnu pomoc vyplývajúcu z článku 47 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky, čo spočívalo v tom, že svedok zastúpený advokátom bol prítomný pri úkone svedka - konfrontácii bez toho, aby predložil plnomocenstvo. Prítomný advokát pri úkone svedka bez preukázania titulu na zastupovanie mohol vystupovať pri úkone, ktorý je vykonávaný v zmysle Trestného poriadku ako nestranná osoba, čo umožňuje ustanovenie § 59 odsek 1 Trestného poriadku. Navyiac, ako je zrejmé z vyššie uvedenej zápisnice o konfrontácii, advokát neprimerane zasahoval a napovedal svedkovi, ako odpovedať na položenú otázku. Význam svedeckej výpovede, ako dôkazového prostriedku v trestnom konaní, vyplýva práve z ustanovenia § 127 Trestného poriadku. Do procesu vytvárania svedeckej výpovede nie je možné zo strany advokáta zasahovať, keďže takéto zásahy do reprodukovania prežitých udalostí svedka by znehodnotili z dôkazného hľadiska svedeckú výpoveď. Výsluch svedka v rámci trestného konania na rozdiel od výsluchu obvineného sa teda vykonáva bez toho, aby sa svedok mohol poradiť so svojim právnym zástupcom.“

Z uvedeného vyplýva, že zo strany ústavného súdu bolo potrebné pri posudzovaní, či oznámením generálnej prokuratúry č. k. IV/3 GPt 114/08-4 zo 6. júna 2008 nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na inú právnu pomoc podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zaujať stanovisko k dvom zásadným skutočnostiam:

a) či mal sťažovateľ počas dotknutého právneho úkonu, v ktorom vystupoval ako svedok v súlade s čl. 47 ods. 2 ústavy, právo na to, aby sa ho zúčastnil spolu so svojim právnym zástupcom,

b) či bolo potrebné, aby právny zástupca sťažovateľa počas dotknutého procesného úkonu (konfrontácie svedkov), resp. pred jeho začatím predložil vyšetrovateľovi splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa v procesnom postavení svedka.

Vo vzťahu k prvej z uvedených skutočností ústavný súd poukázal na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej základné právo podľa čl. 47 ods. 2 ústavy „treba interpretovať tak, že právo na právnu pomoc sa priznáva vždy, keď sa rozhoduje o právnom postavení oprávnenej osoby. Také právo totiž ako podľa jazykového výkladu, tak aj vzhľadom na podstatu a zmysel práva (teda podľa teleologického výkladu) patrí každému občanovi pred súdmi, inými štátnymi orgánmi či orgánmi verejnej správy. Možno pripustiť, že by všeobecná úprava mohla toto právo obmedziť, pokiaľ by jeho absolútny výkon viedol k eliminácii iných práv garantovaných ústavným poriadkom, avšak samotný fakt, že toto právo nie je vo všeobecnej úprave vo vzťahu ku svedkovi výslovne upravené, nemôže viesť k záveru, že svedok nemá právo na právnu pomoc“ (I. ÚS 248/07, m. m. IV. ÚS 76/08).

Citovaný právny názor ústavný súd v konaní sp. zn. I. ÚS 248/07 (m. m. IV. ÚS 76/08) podoprel aj argumentáciou, podľa ktorej „pokiaľ je priznané právo na právnu pomoc občanovi pri podávaní vysvetlenia v postavení obvineného, poškodeného a osoby zúčastnenej na strane jednej, nemožno mu nepriznať právo na právnu pomoc pri podaní svedeckej výpovede. Svedok má totiž právo za podmienok vyplývajúcich z ustanovenia § 130 Trestného poriadku odoprieť výpoveď. Je preto namieste, aby mal možnosť poradiť sa o výkone tohto svojho práva. To hlavne platí pre situáciu obsiahnutú v ustanovení § 130 ods. 2 Trestného poriadku. Zmyslom tohto ustanovenia je premietnutie ústavnej maximy zákazu donucovania k sebaobvineniu podľa čl. 47 ods. 1 ústavy“.

Ústavný súd v danom prípade nenašiel dôvod na to, aby spochybnil svoje doterajšie právne názory týkajúce sa interpretácie základného práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, pričom na ich podporu v okolnostiach prípadu považoval za vhodné poukázať aj na požiadavku vyplývajúcu z jeho judikatúry k uplatňovaniu zásady prednosti ústavne konformného výkladu, ktorú sú povinné vo svojej rozhodovacej činnosti uplatňovať všetky štátne orgány, vrátane vyšetrovateľa, ako aj generálnej prokuratúry. Zo zásady ústavne konformného

výkladu vyplýva požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, m. m. napr. IV. ÚS 96/07, IV. ÚS 33/08, IV. ÚS 34/08, IV. ÚS 96/07, IV. ÚS 95/08 atď.). V okolnostiach prípadu, keď príslušné právne predpisy (v danom prípade Trestný poriadok) neobsahujú výslovne riešenie otázky, či sa pri procesnom úkone, ktorého sa zúčastňuje sťažovateľ ako svedok, môže zúčastniť aj jeho právny zástupca, treba uplatniť interpretáciu v prospech jeho základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, t. j. umožniť právnemu zástupcovi svedka prítomnosť na dotknutom procesnom úkone.

Vo vzťahu k otázke, či bolo potrebné, aby právny zástupca sťažovateľa počas procesného úkonu (konfrontácie svedkov), resp. pred jeho začatím predložil vyšetrovateľovi splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa ako svedka, právny zástupca sťažovateľa najmä argumentuje: *„Oprávnenie advokáta zúčastniť sa konfrontácie vznikne až po udelení súhlasu klienta, a to aj v ústnej forme“*, pričom v danom prípade *„o súhlase sťažovateľa nebolo ani najmenších pochybností, keďže sťažovateľ sám prišiel v sprievode advokáta a žiadal jeho prítomnosť počas konfrontácie. Žiadať predloženie písomne udeleného plnomocenstva, pokiaľ sa advokát zúčastnil konfrontácie spolu so sťažovateľom na jeho výslovnú žiadosť, nielenže nemá oporu v zákone, ale je aj úplne nezmyselné.“*

Z citovanej argumentácie generálnej prokuratúry k uvedenej otázke vyplýva, že naopak zastáva názor, podľa ktorého bol advokát povinný pred procesným úkonom - konfrontáciou svedkov - predložiť splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa, pričom zároveň pripúšťa, že ak už bol advokát prítomný pri úkone svedka bez preukázania právneho titulu na zastupovanie sťažovateľa, tak *„mohol vystupovať pri úkone, ktorý je vykonávaný v zmysle Trestného poriadku ako nestranná osoba, čo umožňuje § 59 odsek 1 Trestného poriadku“*. Generálna prokuratúra v nadväznosti na tento právny názor vytkla vyšetrovateľovi, že svojím postupom prekročil rámec základného práva podľa čl. 47 ods. 2

ústavy, ak „pripustil účasť advokáta bez toho, aby bol preukázaný titul výkonu poskytovania právnych služieb“.

Zo zápisnice o konfrontácii medzi svedkami, poškodenou M. D. a svedkom R. I. (pred ústavným súdom sťažovateľom, pozn.) zo 14. mája 2007 (ďalej aj „zápisnica“) vyplýva, že sa konala podľa § 125 ods. 1 Trestného poriadku s poukazom na § 138 Trestného poriadku, pričom tohto procesného úkonu sa popri vyšetrovateľovi a svedkoch zúčastnili aj zapisovateľka M. V. a Mgr. V. Š., ktorý je v texte zápisnice označovaný ako „právny zástupca svedka“. Vyšetrovateľ svedkov poučil podľa § 125 ods. 2, § 130 ods. 2, § 131 ods. 1 a § 345 Trestného poriadku. V zápisnici sa ďalej uvádza:

«Na kladené otázky odpovedajú:

Otázka poškodenej: Poznáte tu prítomného pána, ak áno uveďte jeho meno a priezvisko a z akej príležitosti ho poznáte?

Odpoveď: Je to R. I. a v B. na pumpe som ho spoznala v roku 2004.

Otázka svedkovi: Poznáte prítomnú osobu, ak áno uveďte jej meno a priezvisko a z akej príležitosti ju poznáte?

Odpoveď: Áno, poznám M. D., poznám ju z tej istej príležitosti.

Otázka poškodenej: V tejto inkriminovanej veci sme sa tu zišli, môžete svedkovi do očí uviesť prečo sme sa tu zišli?

Odpoveď: V podstate na mňa ušil podvod za 10.000,- EUR, stalo sa to v N. dakedy v júni 2005, mal mi doniesť zo zahraničia osobné motorové vozidlo. Auto mi nedoniesol a ešte ma vlastne oklamal ohľadne pôžičky o 7.800,- EUR, pretože som nemala tieto peniaze a on bol ochotný mi ich požičať, lebo jeden kamarát mal toto auto pre mňa doniesť a vlastne tieto všetky peniaze mali ísť jemu, teda spolu 17.800,- EUR, nejakému pánovi M.

Otázka svedkovi: Je to pravda čo tu uviedla svedkyňa - poškodená?

Odpoveď: Nie, nezakladá sa to na pravde.

Pri úkone bol prítomný právny zástupca svedka Mgr. V. Š., ktorý pri výsluchu zasahoval a napovedal svojmu klientovi na položenú otázku, následne bol vyšetrovateľom vyzvaný, aby opustil miestnosť, pretože nezákonne zasahuje do úkonu.

Vyšetrovateľa požiadala, že aby bolo zapísané, že klientovi uviedol „popíšte ako to bolo“, čo nepovažuje za zasahovanie od výsluchu. Ďalej žiada zapísať, že namietal voči

pozmeneníu obsahu výpovede svedkyne vyšetrovateľom pri diktovaní zápisnice, čo nie je v žiadnom prípade zasahovaním do priebehu úkonu, ale považuje to za dohľad nad zákonnosťou úkonu v záujme môjho klienta.

Pretože právny zástupca do tejto chvíle nepredložil žiadne splnomocnenie svojho klienta pri úkone zasahuje do úkonu konfrontácie, tak sa tento úkon končí a v konfrontácii nie je dôvod za prítomnosti tohto právneho zástupcu pokračovať. Právny zástupca napriek tomu do tejto zápisnice mieni uvádzať ďalšie skutočnosti, ako námietku zaujatosti vyšetrovateľa a bolo zistené, že tento úkon bez vedomia a dovolenia vyšetrovateľa nahrával na diktafón, čo sám uviedol, keď mu vyšetrovateľ uviedol, že tie jeho námietky do zápisnice nemieni ďalej zapisovať, po vyzvaní svoj záznam na diktafón ukončiť ani vymazať.

Svedok R. I. si žiada preplatenie svedočného z titulu ušlej mzdy, z titulu cestovného na pohonné hmoty. Svedok bol upozornený, že je povinný zabezpečiť, aby sa tieto doklady dostali do rúk vyšetrovateľa najneskôr do 14 dní, potom tento nárok zaniká.

Svedkyňa - poškodená M. D. si svedočné neuplatňuje.

Po prečítaní zápisnice konfrontované osoby vyhlasujú, že jej obsah je v súlade s ich výpoveďou a preto nežiadajú jej opravu ani doplnenie.

Konfrontácia skončená dňa 14. 5. 2007 o 9.40 hodine.»

Podľa názoru ústavného súdu je každý orgán činný v trestnom konaní, a teda aj vyšetrovateľ, v prípade, ak vykonáva procesný úkon podľa Trestného poriadku, povinný hodnoverným spôsobom overiť totožnosť osôb prítomných na tomto úkone ešte pred jeho začiatkom a zároveň si ujasniť aj ich právne postavenie vzhľadom na rozsah práv a povinností, ktorými môžu počas jeho vykonávania disponovať. Z toho vyplýva, že v prípade, ak sa na procesnom úkone chce zúčastniť osoba, ktorá sa označuje za právneho zástupcu inej osoby prítomnej na tomto procesnom úkone, tak orgán činný v trestnom konaní nielen môže, ale aj by mal od nej vyžadovať, aby preukázala právny titul zastupovania, na čo slúži práve inštitút splnomocnenia. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na § 39 ods. 1 Trestného poriadku, z ktorého vyplýva, že nielen obvinený, ale aj iná oprávnená osoba (t. j. napr. svedok predvolaný na výsluch podľa Trestného poriadku) si zvolí obhajcu tým, „že písomne splnomocní obhajobou advokáta“.

Z uvedeného dôvodu nemá ústavný súd výhrady proti tomu, že generálna prokuratúra vytkla vyšetrovateľovi, že „*pripustil účasť advokáta bez toho, aby bol preukázaný titul výkonu poskytovania právnych služieb*“. V okolnostiach prípadu ale ústavný súd považuje za dôležité poznamenať, že vyšetrovateľ začal procesný úkon - konfrontáciu svedkov - za prítomnosti advokáta Mgr. V. Š., pričom z citovaného obsahu zápisnice zjavne vyplýva, že akceptoval jeho prítomnosť na tomto procesnom úkone v postavení právneho zástupcu svedka (sťažovateľa). V zápisnici je totiž Mgr. V. Š. výslovne označovaný ako „*právny zástupca svedka*“. Za týchto okolností treba podľa názoru ústavného súdu považovať ukončenie procesného úkonu zo strany vyšetrovateľa bezprostredne potom, ako Mgr. Š. začal uplatňovať svoje práva vyplývajúce mu z právneho postavenia právneho zástupcu svedka (sťažovateľa), s poukazom na to, že „*do tejto chvíle nepredložil žiadne splnomocnenie svojho klienta pri úkone*“, ako účelové a spochybňujúce jeho nezaujatosť. Z tohto hľadiska nepovažuje ústavný súd reakciu generálnej prokuratúry na podnet sťažovateľa v oznámení č. k. IV/3 GPt 114/08-4 zo 6. júna 2008 za úplne dostatočnú vzhľadom na konkrétne okolnosti veci, ktorú mala na jeho základe preskúmať.

Vychádzajúc z uvedeného bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či príklon generálnej prokuratúry k reštriktívnemu výkladu základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy v nadväznosti na právo svedka mať pri procesnom úkone vykonávanom na základe Trestného poriadku (vyplývajúci z príslušnej časti jej oznámenia č. k. IV/3 GPt 114/08-4 zo 6. júna 2008) právneho zástupcu, ako aj nie celkom dostatočné preskúmanie postupu vyšetrovateľa počas procesného úkonu - konfrontácie svedkov - vykonávaného 14. mája 2007, možno považovať za pochybenia, ktoré by v konečnom dôsledku mohli viesť k záveru, že generálna prokuratúra v súvislosti s vybavovaním podnetu sťažovateľa z 25. marca 2008 porušila základné právo sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd vychádza pri svojej rozhodovacej činnosti z materiálneho chápania ochrany ústavnosti, a preto posudzoval, či v danom prípade mohla byť sťažovateľovi postupom generálnej prokuratúry pri vybavovaní jeho podnetu z 25. mája 2008 v nadväznosti na postup vyšetrovateľa pri procesnom úkone - konfrontácii svedkov,

konanom 14. mája 2007 spôsobená reálna ujma. Po preskúmaní zápisnice z dotknutého procesného úkonu ústavný súd konštatoval, že odpovede sťažovateľa na otázky vyšetrovateľa položené mu do ukončenia tohto procesného úkonu zjavne nemohli sťažovateľovi žiadnu reálnu ujmu spôsobiť, a preto ani spôsob vybavenia podnetu sťažovateľa z 25. mája 2008 generálnou prokuratúrou, organicky nadväzujúci na tento procesný úkon, nemožno kvalifikovať za taký zásah do jeho práv, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a to bez ohľadu na to, že v danej trestnej veci bolo sťažovateľovi vyšetrovateľom v ďalšom priebehu trestného konania vznesené obvinenie (31. mája 2007, pozn.). Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti sťažnosti sťažovateľa nevyhoviel.

2. K namietanému postupu generálnej prokuratúry pri vybavovaní opakovaného podnetu sťažovateľa z 30. júna 2008

Podstatou tejto časti sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že generálna prokuratúra v oznámení č. k. GPt 114/08-7 zo 7. júla 2009 nesprávne kvalifikovala jeho opakovaný podnet z 30. júla 2008 ako ďalší opakovaný podnet, ktorý neobsahuje žiadne nové skutočnosti, a preto mu oznámila, že ho nebude vybavovať.

Ústavný súd zo sťažnosti a spisovej dokumentácie, ktorú mal dispozícii, zistil tieto skutočnosti:

1. Sťažovateľ najskôr napadol postup vyšetrovateľa podnetom z 19. júla 2007 podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre, ktorý vybavil dozorujúci prokurátor okresnej prokuratúry oznámením č. k. 2 Pv 123/2006-30 z 27. augusta 2007.

2. Následne podal sťažovateľ 3. januára 2008 opakovaný podnet podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre, ktorý vybavila krajská prokuratúra oznámením č. k. 1 KPt 10/08-6 z 27. februára 2008.

3. Ďalším podaním zo 4. januára 2008 sťažovateľ podľa § 210 Trestného poriadku požiadal okresnú prokuratúru o preskúmanie postupu vyšetrovateľa a zároveň o odňatie veci vyšetrovateľovi. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že obsah tohto podania „*bol v podstate identický*“ s obsahom podnetu podaného podľa zákona o prokuratúre, bol „*však výslovne*

a jasne podaný v inom procesnom režime“. Okresná prokuratúra odmietla toto podanie vybaviť a sťažovateľovi listom č. k. 2 Pv 123/2006-42 zo 14. marca 2008 oznámila, že jeho podnet (podanie) je identický s podnetom z 19. júla 2007, a súčasne sťažovateľovi v prílohe zaslala rovnopis oznámenia o vybavení podnetu č. k. 2 Pv 123/2006-30 z 27. augusta 2007.

4. Následne sťažovateľ podnetom z 25. marca 2008 podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre požiadal krajskú prokuratúru o preskúmanie postupu prokurátora okresnej prokuratúry pri vybavovaní jeho podnetu. Krajská prokuratúra vyhodnotila tento podnet ako podnet, ktorého predmetom je aj preskúmanie jej postupu pri vybavovaní predchádzajúceho podnetu sťažovateľa, a preto vec postúpila generálnej prokuratúre.

5. Generálna prokuratúra si k podnetu postúpenému jej krajskou prokuratúrou vyžiadala kompletný spisový materiál, preskúmala ho a o výsledku preskúmania upovedomila sťažovateľa oznámením č. k. IV/3 GPt 114/08-4 zo 6. júna 2008. Z textu oznámenia vyplýva, že ho posudzovala ako opakovaný podnet (*„Na základe Vášho opakovaného podnetu...“*), hoci podľa vyjadrenia generálneho prokurátora doručeného ústavnému súdu *„išlo o ďalší opakovaný podnet, ktorý neobsahoval žiadne nové skutočnosti (§ 34 odsek 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov)“*.

6. Ďalšie podanie sťažovateľa z 30. júna 2008 označené ním ako opakovaný podnet generálna prokuratúra posudzovala ako ďalší opakovaný podnet (§ 34 ods. 2 zákona o prokuratúre) a vybavila ho oznámením č. k. IV/3 Gpt 114/08-7 zo 7. júla 2008, v ktorom uviedla, že *„Váš ďalší opakovaný podnet zo dňa 30. 6. 2008 nebude Generálna prokuratúra SR vybavovať, nakoľko neobsahuje žiadne nové skutočnosti oproti tým, o ktorých už bolo na prokuratúre rozhodnuté. Na túto skutočnosť som Vás upozornila vo vybavení predchádzajúceho podnetu pod sp. zn. IV/3 Gpt 114/08 zo dňa 6. 6. 2008.“*

Sťažovateľ namieta, že generálna prokuratúra pri vybavovaní jeho podnetov *«zmiešava dve „linie“ podnetov, ktoré podal sťažovateľ»* (podnety podľa zákona o prokuratúre a podnety podľa § 210 Trestného poriadku, pozn.), pričom *„GP SR si obsah podnetu sťažovateľa tvorivo prispôsobila a označila ho ako opakovaný podnet (sťažovateľ tu má na mysli podnet z 25. marca 2008, pozn.) proti postupu KP NR pri vybavovaní opakovaného podnetu sťažovateľa zo dňa 03. 01. 2008, ktoré bolo ukončené oznámením KP NR zo dňa 27. 02. 2008, č. k. 1 KPt 10/08-6. Takéto posúdenie podnetu je však*

dvojnásobne nezmyselné. Sťažovateľ sa v podnete zo dňa 25. 03. 2008, následne postúpenom z KP NR na GP SR, domáhal výlučne preskúmania nevybavenia jeho podnetu podľa ust. § 210 TP prokurátorom OP NR, nenapádal ním však postup KP NR. GP SR postupovala nezmyselne aj v tom, že pokiaľ podnet, ktorý jej bol postúpený z KP NR, posúdila ako podnet smerujúci proti spôsobu vybaveniu opakovaného podnetu zo dňa 03. 01. 2008, nemala sa ním vôbec zaoberať, nakoľko by išlo o ďalší opakovaný podnet v zmysle ust. § 34 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. GP SR však tento podnet v rozpore so svojím stanoviskom vybavila a to dokonca tak, že neposúdila iba formálnu stránku vybavenia podnetu sťažovateľa adresovaného OP NR podľa ust. § 210 TP, čo bolo predmetom podnetu sťažovateľa zo dňa 25. 03. 2008 podaného KP NR podľa ust. § 31 zákona č. 153/2001 Z. z., ale posúdila vec aj meritórne, vychádzajúc z obsahu pôvodného podnetu podaného podľa ust. § 210 TP.“

Podstatou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k orgánu inej právnej ochrany (teda aj k orgánom prokuratúry), čomu zodpovedá povinnosť tohto orgánu o veci konať tak, aby nedošlo k porušeniu ústavnoprocených princípov upravených v druhej hlave siedmom oddiele ústavy (m. m. napr. I. ÚS 84/97, II. ÚS 22/02, III. ÚS 25/01).

Súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj právo dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, či už prostredníctvom podnetu alebo opakovaného podnetu (§ 31 ods. 2 a § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre), ako aj iným podaním, na ktorého vybavenie sa vzťahuje osobitný zákon (napr. § 210 Trestného poriadku v spojení s § 31 ods. 3 zákona o prokuratúre), pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť príslušných orgánov prokuratúry zákonom ustanoveným spôsobom sa takýmto podnetom (podaním) zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť. Súčasťou tohto práva dotknutej osoby nie je ale právo, aby príslušné orgány prokuratúry jeho podnetu (podaniu) vyhovelí (m. m. I. ÚS 40/01, II. ÚS 32/01, II. ÚS 168/03, III. ÚS 133/06).

V okolnostiach prípadu bol vo všetkých podaniach (podnetoch, opakovaných

podnetoch, resp. podaniach podľa § 210 Trestného poriadku) sťažovateľa spochybňovaný postup vyšetrovateľa pri vykonávaní procesného úkonu - konfrontácie svedkov -uskutočneného 14. mája 2007, pričom orgány prokuratúry sa týmito podaniami riadne zaoberali a o spôsobe preskúmania sťažovateľa vyrozumeli. Ústavný súd konštatoval, že z tohto hľadiska neexistuje medzi sťažovateľom a generálnou prokuratúrou spor. Medzi sťažovateľom a generálnou prokuratúrou je sporná len skutočnosť, že podnet sťažovateľa z 25. marca 2008 považovala generálna prokuratúra vzhľadom na jeho predchádzajúce podania ako opakovaný podnet, zatiaľ čo sťažovateľ ho formuloval ako podnet, čo sa následne odrazilo v tom, že ďalšie podanie sťažovateľa z 30. júna 2008 označené ním ako opakovaný podnet generálna prokuratúra vyhodnotila vzhľadom na jeho obsah ako ďalší opakovaný podnet, ktoré oproti predchádzajúcemu podaniu neobsahovalo nové skutočnosti, a na tom základe sťažovateľovi v súlade s § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre oznámila, že ho nebude vybavovať.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že z formálneho hľadiska sa dopustila pochybenia okresná prokuratúra, keď podanie sťažovateľa zo 4. januára 2008 podané výslovne podľa § 210 Trestného poriadku odmietla vybaviť s poukazom, že ide o podanie obsahovo identické s predchádzajúcim podnetom z 19. júla 2007, pričom tak krajská prokuratúra, ako aj generálna prokuratúra toto formálne pochybenie okresnej prokuratúry pri vybavovaní ďalších podaní (podania zo 4. januára 2008, z 25. marca 2008 a z 30. júna 2008) sťažovateľa nenapravili.

Z hľadiska sťažovateľom namietaného porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť postupom generálnej prokuratúry, považuje ale ústavný súd za podstatné, že generálna prokuratúra riadne preskúmala jeho podanie z 25. mája 2008 ako opakovaný podnet, hoci ho formálne vyhodnotila ako ďalší opakovaný podnet, ktorý neobsahoval nové skutočnosti (čo sťažovateľ nepopiera), a tým mu z materiálneho hľadiska poskytla ochranu v rozsahu požadovanom zákonom. Za týchto okolností možno síce dospieť k záveru, že postup generálnej prokuratúry pri vybavovaní podnetov sťažovateľa z 25. mája 2008 a 30. júna 2008 mal formálne (procesné) nedostatky, ktoré ale z materiálneho hľadiska podľa názoru

ústavného súdu nedosiahli takú intenzitu, že by namietaným postupom mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd preto nevyhovel ani tejto časti sťažnosti sťažovateľa.

Keďže ústavný súd nevyhovel sťažnosti sťažovateľa ako celku, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa jeho ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2008